

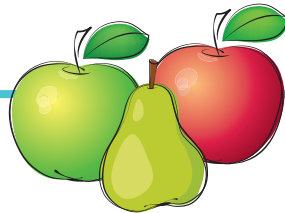
GURUTZE GORRIAREN OSASUN-PLANA

Gure asmoa

- + Gurutze Gorriak egiten dituen ekintzetan, osasuna sustatzeko ekintza-lerroa garatzea.

Gure xedea

- + Ohitura eta bizimodu osasuntsuak bultzatzea.
- + Gaixotasun estigmatizatuak (IHESA, buruko gaixotasunak, sexu-transmisiozkoak...) dituzten pertsonak gizarteratzea bultzatzea.
- + Istripuak saihesten dituzten portaerak bultzatzea.
- + Pertsona nagusien autonomia funtzionalaren alde egitea.
- + Mendekotasun-joerak dituzten pertsonen osasuna hobetzea.
- + Indarkeria-joerak saihesteko jarrerak eta portaerak garatzea.
- + Afektibitate- eta sexu-garapen egokiaren alde egiten duten gaitasunak bultzatzea.
- + Elikadura osasuntsuaren alde egin eta elikadura-arazoak gutxitzen (gizentasuna, bulimia, anorexia...) dituzten portaerak garatzea.

 Gurutze Gorria

www.cruzroja.es 902 22 22 92

Gizatasuna Inpartzialtasuna Neutraltasuna Independentzia Boluntariorza Batasuna Unibertsaltasuna

Jan seguru, jan osasuntsu

7a Apilaren
Osasunaren
Mundu Eguna

- Mantendu garbi
- Bereizi elikagai gordinak eta prestatutakoak
- Prestatu janaria erabat
- Erabili ur eta lehengai seguruak
- Mantendu elikagaiak temperatura seguruan

Danger zone!
60°C
5°C

Osasun-plana

Pertsonengandik gero eta hurbilago

 Gurutze Gorria

Elikadura, gure osasunaren oinarria

- + Edan gutxienez 2 litro ur egunean (8 edalontzikada).
- + Jarri kolore pixka bat plateretan: gutxienez barazkien platerkada bat eta bi fruta egunean.
- + Jan zerealak dituzten elikagaiak egunero.
- + Jan arraina gutxienez bi aldiz astean.
- + Edan gutxienez bi katilukada esne edo jan bi esneki egunero.
- + Gehitu lekaleak dietan astero.
- + Erabili oliba-olioa.
- + Prestatu janaria gatz gutxiarekin eta neurtu alkoholaren kontsumoa.
- + Egin ariketa fisikoa normalean.
- + Eta ez ahaztu fruta eta barazki asko jaten dutenek pozik, lasai eta energia gehiagorekin sentitzeko aukera gehiago dutela.

Erosketa-saskian aurrezteko aholku orokor batzuk

- + Erosi marka zuriak.
- + Erosi garaiko produktuak. Ezin hobek daude eta merkeago.
- + Erosi galtzen ez diren produktuak eskaintzan daudenean.
- + Erosi izoztutako arraina eta haragia. Barazki batzuk ere modu hobean ateratzen dira izoztuta edo kontserban erosten badira.
- + Kontuz eskaintzekin. Ontzi handiena ez da beti aukera merkeena izaten. Begiratu kiloko edo litroko prezioa.
- + Aurrezki onena behar dena baino gehiago ez erostea da.

Saihestu arriskua

- + Elikadura txar batek gaixotasun eta arazo psikologiko asko (diabetea, gaixotasun kardiobaskularrak, arterietako hipertentsioa, anorexia, bulimia, autoestimulatu gutxi, antsietatea eta depresioa) agertzeko arriskua handitzen du.
- + Kontuz ibili behar da. Elikagaiak bakterioak, birusak, parasitoak edo substantzia kimikoak izan ditzakete eta 200 gaixotasun baino gehiago eragin ditzakete, besteak beste diarreak edota minbizi mota ugari.

Ez ahaztu

- + 800 milioi pertsonak ez dute nahikoa elikadura.
- + Munduan ekoizten den janariaren herena zakarrontzira botatzen da (1.300 milioi tona elikagai inguru).
- + Kutsatutako elikagaiak ia 2 milioi pertsona hiltzen dituzte urtean, gehienak haurrak.

Hobetu zure ohiturak elikagaiak prestatzeko orduan

Osasunaren Mundu Eguna dela-eta, normalean erabiltzen ditugun elikagaiak kalterik ez egiteko Osasunaren Mundu Erakundeak gomendatzen dituen 5 gakoak gogorazi nahi dizkizugu:

1. Mantendu garbi

- a. Garbitu eskuak elikagaiak prestatzen hasi baino lehen.
- b. Garbitu eta desinfektatu prestatetan erabiltzen dituzun gainazalak.
- c. Babestu elikagaiak eta sukaldea intsektu eta bestelako animalietatik.
- d. Garbitu eta kendu ondo xaboia zapiei eta sukaldeko zapiei, baita harraskari ere (janari-hondarrak zakarrontzira botatzen dira, ez dira isurbidetik behera botatzen).

2. Bereizi elikagai gordinak eta prestatutakoak

- a. Gorde elikagaiak ontzi itxietan.
- b. Bereizi elikagai gordinak prestatutakoetatik eta jateko prest daudenetatik.
- c. Erabili tresna desberdinak (aiztoak edo mozteko taulak), elikagai gordinak manipulatzeke.
- d. Prestatutako produktuak hozkailuan gordetzeko, itxaron inguru-tenperaturan dauden arte.

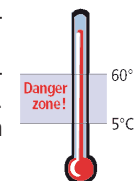
3. Prestatu erabat elikagaiak

- a. Prestatu erabat haragia, oilaskoa, arrautzak eta arraina, izan ditzaketen mikroorganismoak kendu eta toxina jakin batzuk suntsitzeko.
- b. Irakin zopak eta gisatuak bezalako elikagaiak seguruak izan daitezten.
- c. Berotu berriro erabat dagoeneko prestatutako janaria.

4. Mantendu elikagaiak temperatura seguruetan

- a. Hoztu ahal bezain pronto dagoeneko prestatutako elikagaiak eta galkorrak (ahal bada, 5 °C baino gutxiagora) eta mantendu janaria bero 60 °C-tan baino gehiagotan.
- b. Ez gorde janaria denbora luzez, hozkailuan bada ere eta ez desizoztu inguru-tenperaturan.
- c. Gorde haragiak eta arrainak hozkailuaren beheko aldean, dagoeneko prestatutako elikagaiak ez kutsatzeko (prestatutako elikagaiak tapatuta egon behar dute).
- d. Gorde elikagai freskoak ontzi hermetikoetan edo aluminiozko paperarekin bilduta.

5. Erabili ur eta lehengai seguruak

- a. Erabili tratatutako ura seguruak izan dadin eta hautatu elikagai osasuntsu eta freskoak.
- b. Garbitu frutak eta barazkiak, batez ere gordirik jaten badira.
- c. Ez jan iraungitze-data pasata duen elikagairik.
- d. Ez erosi hondatutako fruta edo arrautzarik, ezta ontziak akatsen bat duen produkturik ere.